

friheden et Skridt, om det end kun er et Ganeffed, videre. Det er nu vistnok overmaade humoristisk, og af morsomme Ting have vi ikke ret mange, saa at det virkelig fortjener at fastholdes; men Sagen har ogsaa sin politiske Betydning, idet den er et nyt Beviis paa den gamle Erfaring, at, om den constitutionelle Regjeringsform end gjør det vanskelig i mange Forhold at sætte nye Reforme igjennem, giver den omvendt en meget stor Sikkerhed og Fasthed for de derved vundne Erfaringer. De rigeste Beviser derfor frembyder naturligvis det Lands Historie, hvorfra vi sædvanligt maae hente Oplysninger om det constitutionelle Livs Erfaringer, nemlig England. Jeg skal blot erindre om, hvorledes der forud for Reformbillen, forud for Spørgsmaalet om Handelsfrihed gik en Storm, saa man skulde troe, at, hvis Noget af det, der var under Forhandling, gik igjennem, vilde Verden styrte sammen; men, fra det Dieblis, det var endelig vedtaget af Parlamentet og functioneret af Kronen, har intet Forsøg været gjort for at bestride dets Virksomhed, men Alt har i rolig Lydighed underordnet sig Loven, og det vundne Resultat er blevet endeligt. Saa ung vor constitutionelle Historie end er, er den dog ikke fattig paa Beviser i den samme Retning, og jeg skal i den Henseende tillade mig at tilbagefalde i Grindringen de Valgbevægelser, der gik forud for de sidste Valg, og da vil Enhver indrømme, at man derefter skulde have troet, at Hovedbestæftigelsen, Hovedopgaven for den nærværende Rigsdagsession vilde blive at kuldafste, delvis ialfsald, Loven om Næringsfrihed og Loven om Rentefrihed; men Factum er nu, at der ikke har viist sig det mindste Forsøg paa virkelig at komme Næringsfriheden tillys, og Factum er, at det Forsøg, der er gjort for ialfsald at indskrænke Rentefriheden, er endt med et lille Lovforslag i aldeles modsat Retning, og, hvor lille og ubetydeligt dette Lovforslag end er, hilser jeg det dog som et Beviis paa, at det i vort offentlige Liv staaer fast som endeligt, at der ikke vil fremkomme flere Forsøg som det, der er fremkommet, og som, uagtet det fremkom under saa gunstige Forhold, ikke blot ikke har ført til Maalet, men endog har ført

til det modsatte Resultat af hvad der tilsigtes des. Hvad selve det foreliggende lille Lovforslag angaaer, nægter jeg ikke, at det er saa lille, at det første Indtryk, Enhver maa faa deraf, er vel, at man maa opfaae sig det Spørgsmaal, om det virkelig er Umagen værd at udgive en Lov af saa ringe Vægt. Jeg for mit Vedkommende vil heller ikke meget bestemt sige, at det bør ske; men jeg skal dog bemærke, at de finantistiske Betragtninger, som ellers gjerne gøres gjældende, og som jeg mere end mange Andre maa see anseer for fuldt berettigede med Hensyn til saadanne Love, der gribe ind i de finantistiske Forhold, især naar de fremkomme efter Rigsdagens Initiativ, ikke kunne gøres gjældende her, thi det er aabenbart, at Bestemmelsen om, at der skal betales Gebyr for at faae Bevilling til høiere Rente, aldrig har hørt til Hensigt at aabne Finantserne en Indtægtskilde; men Hensigten dermed har aabenbart været at lægge en lille Hindring tvælen for en altfor stærk Brug af en saadan Fremgangsmaade, med andre Ord, det er en økonomisk, ingen fiscal Bestemmelse. Jeg troer altsaa, at, om ogsaa tilfældigvis i det sidste Aar denne Bestemmelse har bragt Statskassen nogen Indtægt, saa vil det dog ikke være betænkeligt at opgive den; thi det er af de Indtægter, som ialtsald ikke spille nogen som helst Rolle i det hele finantistiske System. Der er ogsaa grumme Meget, der taler for at give Slip paa denne Indtægt; thi fra det Dieblis, man gjør finantistiske Betragtninger gjældende, kan man umuligt see bort fra, at det er en Bessatning af den pecuniaire Forlegenhed. Den rammer Personer under Forhold og i Dieblis, hvori de ikke ere et passende Object for Bessatning. Mig har det ofte gjort ondt i min Stilling som Amtmand at modtage hele Actstød af saadanne Bevillinger, der bar Vidnesbyrd om, at Folk maatte erlægge ikke ubetydelige Summer i Forlegenhedens Dieblis uden nogetsomhelst Diemed, thi det var ikke godt, at alle de udfærdigede Bevillinger virkelig skulde være afbenyttede. Debitor har meget ofte seet sig i den Nødvendighed at maatte sikkre sig Muligheden af at kunne give en høiere Rente, for dog, hvis han ikke skulde opnaae at ved-